



Tjänsteskrivelse

Datum

2024-10-10

Vår referens

Riad Aliefendic

Förvaltningsjurist

riad.aliefendic@malmo.se

Remiss angående Remiss från Utbildningsdepartementet - Offentlighetsprincipen eller insynslag (SOU 2024:28)

FSKF-2024-10927

Sammanfattning

Förskoleförvaltningen föreslår förskolenämnden ställa sig positiv till att lika villkor för offentligfinansierad verksamhet ska gälla samt att allmänheten ska ges möjlighet till insyn i verksamheten hos olika typer av huvudmän, inte enbart de offentligt ägda. Det är en viktig demokratisk princip att allmänheten bör ha lika insyn och möjlighet att granska den verksamhet som finansieras av offentliga medel.

I likhet med promemorian föreslås förskolenämnden ställa sig positiv till att öka insynen i de privata aktörernas verksamhet genom att de privata aktörerna ska omfattas av offentlighetsprincipen. Det är en lösning som inte innebär parallella juridiska strukturer för de offentligt ägda verksamheterna och de privata aktörerna. Det är vidare en beprövad lagstiftning som det finns erfarenhet av att införa hos privata organ.

I yttrandet lämnas vissa synpunkter och kommentarer på innehållet i själva utredningen. Förskoleförvaltningen föreslår att förskolenämnden har synpunkter på att någon analys i förhållande till 30 kap. 27 § Offentlighets- och sekretesslagen, OSL (2009:400) inte är gjord samt att relationen mellan ändringsförslag i 19 kap. OSL och resten av OSL inte är tillräckligt klarlagd. Vidare anser förskoleförvaltningen att kommunernas ansvar som tillsyns- och arkivmyndighet behöver en djupare analys. Förskoleförvaltningen noterar även att pedagogisk omsorg inte omfattas av utredningsdirektivet.

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.



Beslutsunderlag

- Följebrev Remiss Utbildningsdepartementet - Offentlighetsprincipen eller insynslag (SOU 2024:28)
- Remiss Utbildningsdepartementet - Offentlighetsprincipen eller insynslag (SOU 2024:28) och Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet
- Promemoria Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet
- Offentlighetsprincipen eller insynslag - Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet (SOU 2024:28)
- Förslag till yttrande över Remiss angående Remiss från Utbildningsdepartementet - Offentlighetsprincipen eller insynslag (SOU 2024:28)
- G-Tjänsteskrivelse Förskolenämnden 241023 Remiss angående Remiss från Utbildningsdepartementet - Offentlighetsprincipen eller insynslag (SOU 2024:28)

Beslutsplanering

Ordförandeberedning FSKN 2024-10-14

Förskolenämnden 2024-10-23

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Bakgrund

Slutbetänkandet *Skolinformationsutredningen* (SOU 2024:28) innehåller omfattande analyser och erbjuder tre olika alternativ till hur insynen och transparensen i enskilt bedrivna verksamheter inom skolväsendet kan förbättras. Alternativen består av att göra offentlighetsprincipen tillämplig i bl.a. fristående förskolor, skolor och fritidshem genom ändringar i OSL och två olika varianter av en ny lag om insyn hos enskilda huvudmän inom skolväsendet.

Utbildningsdepartementets efterföljande promemoria *Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet* innebär att göra offentlighetsprincipen tillämplig med vissa lätttnadsregler för mindre huvudmän.



Bäst avvägd lösning för insyn

Förskoleförvaltningen föreslår förskolenämnden ställa sig positiv till att lika villkor för offentligfinansierad verksamhet ska gälla samt att allmänheten ska ges möjlighet till insyn i verksamheten hos olika typer av huvudmän, inte enbart de offentligt ägda.

I likhet med promemorian föreslår förskoleförvaltningen att förskolenämnden ställer sig positiv till att insynen i de privata aktörernas verksamhet ska göras genom att de privata aktörerna ska omfattas av offentlighetsprincipen genom tryckfrihetsförordningen och OSL. Det är en lösning som inte innebär parallella juridiska strukturer för de offentligt ägda verksamheterna och de privata aktörerna. Det är en beprövad lagstiftning som det finns erfarenhet av att införa hos privata organ.

Förslagen i förhållande till 30 kap. 27 § OSL

Förskoleförvaltningen anser att det finns ett behov av en analys kring tillämpningen av 30 kap. 27 § OSL i förhållande till de förslag som presenterats i utredningen. Vissa av de handlingar som genom utredningens förslag kommer omfattas av insyn är sådana handlingar som även samlas in och bearbetas inom ramen för kommunernas tillsyn av de fristående förskolorna. Uppgifter i dessa handlingar som rör enskilda affärs- och driftsförhållanden omfattas emellertid av sekretess hos tillsynsmyndigheten i den mån det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften skulle röjas för obehöriga, 30 kap. 27 § OSL.

Otydligt vilka bestämmelser som ska tillämpas

Enligt utredningen kommer bestämmelserna till skydd för en myndighets affärsverksamhet att bli tillämpliga för de privata aktörerna om de ska omfattas av OSL. Utredningen föreslår bl.a. att skyddet för uppgifter om de privata aktörernas ekonomiska förhållanden ska regleras i 19 kap. OSL. 19 kap. OSL reglerar idag skyddet för det allmännas ekonomiska intresse. I utredningen föreslås en undantagsbestämmelse för bl.a. uppgifter om antal barn/elever och sammansättning av grupper av barn/elever.

Förskoleförvaltningen anser att det behövs en mer omfattande analys gällande hur bestämmelserna i 19 kap ska förhålla sig till övriga regler i OSL, t.ex. sekretessen för enskild i utbildningsverksamheten i 23 kap. OSL. Förskoleförvaltningen ser en risk i att de privata aktörerna kommer ha svårigheter med att veta vilken bestämmelse som ska tillämpas för uppgifter som kan omfattas av sekretessreglerna i t.ex. både 19 kap och 23 kap. Det är av särskilt intresse för förskolor eftersom huvudregeln är sekretess i förskolesekretessen i 23 kap. 1 §.

Konsekvenser för kommuner

I utredningen framgår att kommunerna ska granska fristående förskolors tillämpning av handlingsoffentligheten samt vara arkivmyndighet. Det framgår att det kommer innebära marginellt ökade kostnader för kommunerna att utöva tillsyn avseende fristående förskolors och fritidshems tillämpning av handlingsoffentligheten. Vidare framgår det att kommunernas arbete som arkivmyndighet bör kunna rymmas inom tillsynsavgiften. Förskoleförvaltningen anser att denna analys är allt för kortfattad och



behöver fördjupas. Ansvaret som arkivmyndighet kan medföra utmaningar både organisatoriskt och kostnadsmässigt.

Tydligare analys avseende lättnadsregler om registrerings- och arkiveringsskyldigheter behövs

I förslaget om insynslag och förslaget som ges i promemorian (i promemorian avses endast mindre huvudmän) föreslås lättnader gälla kopplat till registrering och arkivering som innebär bl.a. att arkivlagen inte ska vara tillämplig samt att handlingar inte behöver bevaras längre än sju år, och i vissa fall får gallras tidigare än så. Av 3 § arkivlagen (1990:782) framgår att myndigheters arkiv är en del av det nationella kulturarvet och ska även tillgodose forskningens behov, utöver rätten att ta del av allmänna handlingar och behovet av information för rättskipning och förvaltning. Förskoleförvaltningen anser att det är svårt att överblicka vad lättnadsreglerna kan få för konsekvenser och vill understryka behovet av en tydligare analys i förhållande till 3 § arkivlagen.

Enskild pedagogisk omsorg

Pedagogisk omsorg är en typ av verksamhet som till sin form inte medger någon större insyn, eftersom den oftast bedrivs som ensamarbete i det privata, hemma hos dagbarnvårdarna. Det är samtidigt en verksamhet som har en begränsad reglering. Förskoleförvaltningen finner mot denna bakgrund det anmärkningsvärt att pedagogisk omsorg inte omfattas av utredningens uppdrag.

Ansvariga

Eva Fröding Enhetschef
Annika Åsberg Renman Avdelningschef
Serene Rosberg Förvaltningschef